

2. Spania 1934 - *Valida - Voerod*

MARI PRIETENI AI ROMANILOR IN LUPTELE BOR
PENTRU UNITATE

In aceiași proporție în care problemele economice, culturale, de comunicație, artistice și a.m.d. cu un cuvânt exigențele politice ale națiunilor devin mai complexe, în urma dezvoltării tehnice și a mediei standardului lor cultural, în aceiași proporție relațiunile între națiuni trebuie să se amelioreze. Războaielor va trebui, mai curând ori mai târziu, să le urmeze pacea durabilă între popoare. Emularea pe terenul cultural, sanitar și al bunei stări economice, va oferi în cea mai largă măsură, prin legi pentru validarea energiilor intelectuale, ale fanteziei, ambiției și hărniciei individuale și colective. Curajul civic și munca creatoare vor determina menirea omenirii.

Spre a ajunge cu un pas mai aproape de această țintă, astăzi încă ideală, conferința păcii dela Paris, din 1919, a pus bazele noului anrajament între statele europene, închegându-le în unități etnice.

Statul nostru național, România întregită de astăzi, pe lângă jertfele fără seamăn ale tuturor Românilor, împreunate cu eroismul neîntrecut al Armatei gloriosului Rege Ferdinand, își datorește nașterea și sprijinul pe care l'a avut neamul nostru din partea unor mari prieteni ai săi, în momentele hotărâtoare a stabilirii frontierelor sale actuale și a situației sale de drept internațional. Sunt silit prin scurțimea timpului ce mi s'a pus la dispoziție să mă restrâng la schițarea ajutorului, oferit de acești prieteni României, în timpul conferinței de pace, la Paris. Atmosfera fusese pregătită prin comitetul românesc, constituit sub președinția lui Take Ionescu, ajutat de numeroși intelectuali refugiați la Paris ca Pavel Brătășanu, ^{D. I. Ionescu, P. C. Angelescu, Keri} Jean Th. Florescu, Vuia, Mavrodî, Negulescu, Bazilescu, Jean Contacuzino, ș.m. Părintele Lucaci, Goga, Sever Boer, iar la Berna de sârguincioasa și însuflețita activitate a D-lui Petrescu-Comăen.

In punctele Prezidentului Wilson de veşnic neuitată şi bine-cuvântată memorie, se găseşte fixată îndreptăţirea poporului român de a se bucura de libertate şi unitate naţională.

Nemuritorul Clemenceau secondat de ministrul de externe Pichon, de D-nii Poincaré, Tardieu, Bartou, St. Aulaire, ^{Millerand} de Briand, Viviani, Cambon ş. a. mari bărbaţi de stat francezi, nici un moment nu a încetat să-şi dovedească prietenia călduroasă pentru cauza României. Cu ocazia când Clemenceau pentru, ultima dată a prezidat consiliul de patru, şi a aruncat în cumpănă cuvântul autoritar, care a dat mai târziu drept rezultat definitiv recunoaşterea prin marile puteri a unirei Basarabiei.

D-nii Tittoni şi Sonino, cât şi ceilalţi membri ai delegaţiei italiene, au făcut dovada că sângele nu se face apă. Trăia încă vie în ^{constinţa} ~~amintirea~~ fiilor Romei eterne epoca de renaştere naţională, când Italia unită a răsărit din zbuciumările marelui generaţii, condusă de Mazzini, Garibaldi, Cavour şi Vittorio Emmanuele I. Ei au ocrotit aspiraţiunile fraţilor lor români cu inimă caldă, care se inspira din înţelegere congenială.

Lest not least, temperamentul viu de Wells şi fulgerătoarea ~~sa~~ pătrundere a oricărei chestii complicate, înlesniră marelui bărbat de stat Lloyd George priceperea pentru postulatele noastre. Dânsul a determinat prietenia grupului englez din care făceau parte între alţii, bărbaţi de talia unui Balfour, Lord Curson, Bonard Law, pentru aspiraţiile româneşti.

Mai târziu, consiliul suprem din Londra, în urma stăruinţelor D-ului Lloyd George, ţinând seamă de ultimul cuvânt categoric al lui Clemenceau, ne-a recunoscut Basarabia. Dar nu mai puţin au fost prieteni călduroşi ai luptelor românilor pentru unitate, dând ajutor ca ele să fie încoronate de succes, D-nii Smith, Lord Norcliff, Lord Robert Cecil, Lord Thomson, Lord Fitz Maurice, ^{Kerolan} Cosens Hardy şi Madge, şi alţi bărbaţi politici şi publicişti de nediscutată autoritate. Instanţaneul meu ar fi incomplet, dacă nu aş pomeni cu adâncă recunoştinţă pe ^{distinşi} ~~marile~~ publicişti şi gazetari ai naţiunilor întrunite la Paris. Trebuie să constat că întreaga, atât de numeroasă, corporaţie, a corespondenţilor şi ziariştilor tuturor neamurilor, prezentă la conferinţă, au dovedit nu numai o călduroasă simpatie luptelor noastre

pentru unire, ci și o stăruitoare perseveranță în susținerea revendicărilor delegației române. În frunte cu Robert de Flers, francezii Bertinax, Auguste Gauvin, Jean Vigneaux, René Pinault, Eisenman, Tavernier, Huard și nenumărați alții s'au încadrat în șirul prietenilor altruști ai României. Într'un moment greu pentru reușita luptelor delegației române, la apelul lui Ion I.C.Brătianu, șeful delegației noastre, Robert de Flers publică un articol, editorial în Figaro, de o vervă și de o zguduitoare forță convingătoare atât de impresionantă, încât teza șefului delegației române eși biruitoare la conferință.

Italianii Ernesto Vercezi, Virginio Gaide, Franco Caburi și tovarășii lor, susțineau cu frățească solidaritate luptele pentru unitatea românească.

Dintre americani, ^{ilustrul} ~~ilustrul~~ publicist Gibbons, fost elev al prezidentului Wilson, a priceput ca puțini dintră colegii lui, să pătrundă problemele naționale europene, atât de străine de concepția americană. În consecință, cu onestitatea ^{neclintită} ~~neclintită~~ și sobră, proprie rasei sale, a atras nu numai pe calea publicistică, ci și prin persuasiunea ce a depus-o pe lângă fostul său profesor, de partea dreptății românești, pe prezidentul Statelor Unite.

Am lăsat mai pe urmă numele ~~celor~~ doi prieteni ai luptelor românilor pentru Unire. Ei sunt D-nii Wickham Steed, ^{și} Setton Watson (Scotus Viator). Cu mult înainte de războiul mondial, acești excelenți și erudiți publiciști s'au luptat, ca amici convinși și-temeinici cunoscători ai stărilor etnice politice din sud-estul Europei, pentru unitatea românilor. În cărți, reviste și ziare, ei nu au încetat să apere cauza noastră cu aceeași intransigență ca și pe aceea a Cehoslovacilor și Jugoslavilor. Fiind recunoscută competența lor, guvernul englez le-a oferit ocazie să colaboreze la pregătirea materialului pentru soluționarea problemelor statelor naționale care trebuiau mărite ori create. Casele lor ospitaliere erau locul de întâlnire la Paris și Londra, unde români, Jugoslavi, cehoslovaci, polonezi și greci se sfătuiau, consultând pe acești ^{scriitori} ~~bărbați~~ de înalte concepții

de câte ori soarta procesului de renaștere a neamurilor "cu interes limitat" discutat în fața conferinței, era periclitată de ignoranța ori de interesul particular pe care credea că e dator să-l susțină cutare delegat fruntaș-ori de a doua mână-al vre-unei "principale puteri aliate și asociate".

Un loc de onoare li se cuvine când pomenim de prietenii luptelor pentru unirea românilor, multor dintre reprezentanții armatelor aliate. Generalii Berthelot ^{Weygand} și Franchet d'Esperay, ^{Franch, Douglas Haig} Ițenside, Le Rond au stat în ajutorul cauzei unității noastre naționale, veghind ca victoria înfăptuită de virtutea ostășească a armatelor conduse de ei, să nu fie compromisă la masa verde. Camarazi de arme ai oștii române ei știau să prețuiască curajul, bravura și jertfele armatei nemuritorului Rege Ferdinand. Ei știau că fără înfăptuirea idealului național român, pacea în sud-estul Europei nu se poate asigura. Ei știau că românii, unitatea lor odată înfăptuită, își vor onora rezultatul nesfârșitelor lupte, muncind pentru progres, cultură și pace, refuzând a deveni din asupriți, asupritori.

Asupra prieteniei acestor mari beliduci, dovedită cauzei unității noastre, plana dragostea și profunda credință că a îndeplinit cu ajutorul providenței divine, o mare operă în interesul binelui întregii omeniri plana, ca o binecuvântare, noblețea Mareșalului Foch, a bărbatului care a învins porțile totului terestru, ținând într'o mână sabia, iar în cealaltă cartea de rugăciuni.

Acasă, în țară, Regele Ferdinand, încurajat de M.S. Regina Maria lua supremele hotărâri. Generalul Presan, în fruntea armatei, ajutat de Generalii Averescu, Cristescu, Grigorescu, Văitoianu, Măldărescu, Cihoski, Holban, Popovici, Moșoiu și de întregul strălucit corp ofițeresc român, a asigurat, în colaborare cu autoritățile civile, conduse de Ion I.C. Brătianu ca prezident al Consiliului de Miniștri, dincoace de munți și de Iuliu Maniu, prezidentul Consiliului Dirigent dincolo de Carpați, opera definitivă a unității naționale.

Imi dau seama că în timp de 15 minute cât mi s'a rezervat de Direcția Radiodifuziunii, nu am reușit să-i înșir pe toți prietenii, luptelor românilor pentru unitate. Cu atât mai puțin am putut specifica meritele în parte ale fiecăruia. Si această sumară recapit-

tulare dovedește însă că, în clipele cele mai critice, când trebuia să recoltăm ~~fructul~~ roadele luptelor date pentru înfptuirea unității noastre naționale, au stat în ajutorul victoriei diplomatice române prieteni sinceri de autoritate mondială. Tributul lor de neprăcuțită amicitie, oferit cauzei române, a asigurat triumful final postulatelor susținute cu intransigență dărză de șeful delegației ~~române~~ ^{române} Ion I.C.Brătianu și de tovarășii săi. S'a putut astfel asigura ~~sua-~~ bilirea României ~~mărite~~ pe baze de drept, între neamurile și țările naționale.

Generații se ridică, generații dispar, legate în șir neîntrerupt prin tradiții de înălțare, muncă, eroism, suferințe, jertfe și de triumfătoare biruințe. Eternă rămâne Națiunea ai cărei fii știu să se înlțe deasupra patimilor și intereselor subiective, în sferile ~~senine~~ ale contopirii ^{sufletești} cu colectivitatea, închinând tot ce e nobil, mare și curat în sufletul, mintea și caracterul lor, prosperității și progresului națiunii. Rândul de oameni care a răsărit și se ridică după război a fost numit "generația de jertfă". Cu drept cuvânt, căci înlăturarea ruinelor rămase pe urma războiului, spre a putea reclădi lumea de mâine, fertilizarea solului impregnat de sange generos, restabilizarea echilibrului în ^{inimă} suflete și gândiri, pretind muncă asiduă, resemnare și credință în izbânda finală, pe lângă suportarea lipsurilor impuse de consecințele războiului. Cum alte neamuri nu succumbă decepției, cu toate că nu dispun de belșugul darurilor solului românesc, neamul nostru, după ce a încoronat un trecut de lupte seculare prin înfăptuirea unității sale, va ști să pășască cu mândrie și încredere la făurirea unui viitor vrednic de România mărită.

Armata sa biruătoare, pavăza păcii, în frunte cu Regele tânăr, poporul întreg, atât de disciplinat, harnic și patriot ca nici un alt neam, îi sunt chezașia.

Iar oamenii politici? Putem să ne hărțuim oricât, să combatem pentru idei, pentru partide, scopuri nobile ori ambiții deșerte, totuși în momente de grea cumpănă, știm să fim uniți cu toții în același gând și simțire: pentru nație, țară și Rege.

Dr. H. Vaida Votvod